

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра дизайну

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост. п. 7 від «28» 07 2025 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ/ HISTORY OF ART AND DESIGN

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2025

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор: Руслана БЕЗУГЛА, доктор мистецтвознавства, доцент, завідуючий кафедрою дизайну

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри дизайну 25 серпня 2025 р., протокол №2.

Рецензенти:

Вадим КОЗІК, старший викладач кафедри дизайну

Аліна СЛІВІНСЬКА, кандидат філософських наук, доцент, магістр дизайну,

Асмаї ЧІБАЛАШВІЛІ, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України.

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВА ТА ДИЗАЙНУ/ HISTORY OF ART AND DESIGN

ПРОГРАМА/ COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Історія мистецтва та дизайну» підготовлена відповідно до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 022 «Дизайн» <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf> (від 13.12.2018 р. № 1391) і призначена для студентів бакалаврату ДТЕУ усіх форм навчання галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Дизайн» підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Історія мистецтва та дизайну» є формування загальних і професійних компетентностей на основі розуміння та знань історії мистецтва та дизайну та закономірностей розвитку предметної області мистецтва та дизайну, світоглядних передумов і витоків і суттєвих ознак мистецтва і дизайну, становлення і розвитку живопису, скульптури та архітектури як специфічних сфер професійної художньої діяльності, дизайну як продукту інноваційної та технологічної художньо-проектної діяльності, що дозволить розвинути у студентів здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства.

Завдання вивчення дисципліни «Історія мистецтва та дизайну»: засвоїти зміст предмету історії мистецтва та дизайну, базових категорій і понять історії мистецтва та дизайну; сформулювати розуміння передумов формування дизайну, його сутності, цілей і функцій; оволодіти системними знаннями в галузі теорії та історії мистецтва та дизайну; сформулювати розуміння становлення, розвитку та сутності основних видів та жанрів мистецтва; навчитися розрізняти історичні епохи та стилі мистецтва та дизайну за їх суттєвими ознаками; засвоїти загальні принципи створення творів мистецтва і продуктів дизайн-діяльності; оволодіти прийомами та навичками стилістичного аналізу творів мистецтва і дизайну в контексті сучасних візуальних комунікацій.

Предмет вивчення дисципліни – закономірності і тенденції розвитку мистецтва і дизайну, основні особливості історичних стилів мистецтва і дизайну.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перед вивченням навчальної дисципліни у студентів мають бути розвинуті наступні компетентності:

знання:

- базової мистецтвознавчої термінології;

- основ аналізу стильових ознак творів мистецтва і архітектури, жанрової належності творів мистецтва;
- особливостей мистецтва як особливої форми пізнання світу, творчості та форми суспільної свідомості, її цілей і функцій;
- особливостей дизайну як художньо-проектної діяльності, її цілей і функцій;
- базових категорій та понять дизайну як особливої художньо-проектної діяльності;
- основних принципів побудови композиції та закономірностей колірних рішень;

вміння:

- аналізувати та гармонізувати взаємодію форми, кольору та простору; організовувати візуальне середовище засобами композиції та кольору;
- сприймати та аналізувати натуру, світлотінь та колір, передавати пропорції;
- будувати об'ємні форми на площині, застосовуючи різні графічні та живописні матеріали;
- стилізувати, імпровізувати, інтерпретувати форму та колір в композиції; створювати асоціативні кольорові композиції;
- створювати і аналізувати композиційну побудову композиції;
- реалізовувати ідеї в кольорових композиціях.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Історія мистецтва та дизайну» як обов'язкова компонента освітньої програми забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньою-професійною програмою:

«Дизайн» (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності.	1, 15
2	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	1-15
4	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	1-15
6	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	1-15
7	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	1-15
9	Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на	2-15

	основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.	14-15
5	Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.	10-15
11	Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.	1-15
12	Здатність оцінювати результати дизайн-проектів через призму естетичних і функціональних критеріїв, адаптуючи їх до факторів зовнішнього (культурного, ринкового) та внутрішнього (технологічного) середовища.	1-15
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.	1-15
3	Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень.	1-15
6	Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.	1-15
7	Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.	2-15
8	Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.	2-15
10	Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в	2-15

	комунікативному просторі.	
11	Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.	2-15
13	Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну.	11-15
14	Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.	8,10,15
15	Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнотдизайну у мистецьких практиках	8,10,15
18	Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.	2-15

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Дизайн і мистецтво: сутність і призначення

Актуальність навчальної дисципліни «Історія дизайну і мистецтва», її роль і значення в професійному становленні. Мета й основні завдання навчальної дисципліни. Місце і роль навчальної дисципліни в процесі формування інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей. Програмні результати вивчення дисципліни. Змістовні модулі, тематичний план лекційних занять, особливості виконання завдань на практичні заняття і самостійну роботу. Методика оцінювання видів навчальної і практичної роботи.

Дизайн: формування і розвиток. Дизайн – проєктно-художня діяльність. Визначення дизайну. Дизайн як поєднання технологій та інновацій. Дизайн як реалізація потреб людини. Види дизайну. Функції дизайну. Мистецтво: зародження і розвиток. Основні категорії класичної естетики в аналізі мистецтва: «прекрасне» та «потворне», «піднесене», «героїчне», «низьке», «трагічне» і «комічне». Основні мистецькі жанри. Основні жанри образотворчого мистецтва: портрет, пейзаж, натюрморт, жанровий живопис. Релігійне сакральне мистецтво. Визначення мистецтва. Мистецтво - художня діяльність. Визначення, функції та призначення мистецтва. Функції та цілі мистецтва. Описовий і стильовий підходи до історії мистецтва та дизайну. Визначення поняття стилю. Стиль - продукт історичної епохи. Основні підходи до визначення стилю мистецтва і дизайну.

Список рекомендованих джерел

Закони та нормативні акти: 1.

Основний: 3 [с. 1-23].

Додатковий: 11 [с. 8-11], 13 [с. 15-37], 29 [с. 8-20],

Інтернет-ресурси: 56 [с. 6-19], 58 [с. 5-28], 59.

Тема 2. Доісторичне мистецтво

Основні етапи розвитку первісного суспільства. Концепція еволюції людини і зародження мистецтва у палеолітичному, мезолітичному, неолітичному, енеолітичному періодах. Еволюційно-соціальний контекст розвитку первісної людини. Концепції виникнення мистецтва в доісторичний період. Винайдення і вдосконалення знарядь праці, технологій обробки природних матеріалів: глини, деревини, каменю та металів. Характерні риси мистецтва нерухомих пам'яток доби палеоліту-мезоліту. Рухомі пам'ятки мистецтва доби палеоліту-мезоліту: зміст та символіка, особливості інтерпретації. Печери Ласко та Альтаміра. Мистецтво доби неоліту-енеоліту. Глиняні фігурки і орнаментация посуду культури Трипілля-Кукутені: елементи, мотиви, принципи побудови композиції. Орнаментальні системи. Принципи побудови житла у первісному ладі та передумови змін. Особливості технологічних змін в оздобленні штучного простору, міфологічно-символічне значення візуальних образів і символів. Мегалітичні споруди (менгіри, дольмени, кромлехи) і їх ритуальне значення. Мистецтво та архаїчні форми релігій: магія, фетишизм, анімізм, тотемізм

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 16-21], 4[с. 3-11], 5 [с. 16-19], 6[с. 10-23].

Додатковий: 11 [с. 14-19], 13 [с. 39-53].

Інтернет-ресурси: 52, 60 [с. 29-46].

Тема 3. Мистецтво Месопотамії та давнього Єгипту

Мистецтво Месопотамії. Міфологія та релігія як чинники формування мистецтва Месопотамії. Роль мистецтва в суспільстві Месопотамії: демонстрація божественної сили та протекторату, тлумачення світового порядку, легітимізація царської влади. Ваза Варка (друга половина IV тис. до н.е.) та Стела Хаммурапі (XVIII ст. до н.е.) як символи божественної легітимізації царського правління та суспільної ієрархії. Скульптура Ламассу (Шеду) (перша половина I тис. до н. е.) - втілення божественного захисту та сили правителя. Ворота (Брама) богині Іштар (VI ст. до н.е.), композиційна структура та поліхромія, значення міфологічних сюжетів та особливості обрядового циклу. Зикурат Етамінакі (Вавилонська вежа).

Мистецтво Давнього Єгипту. Додинастичний і ранньодинастичний періоди (бл. 3500–2575 рр. до н.е.) історії Єгипту. Об'єднання Верхнього та Нижнього Єгипту в єдине царство під владою божественного царя (3000–2920 рр. до н.е.). Стародавнє царство (бл. 2575–2134 рр. до н.е.). Середнє царство (бл. 2040–1640 рр. до н.е.). Об'єднання Єгипту і заснування Середнього царства після громадянської війни Ментухотепом II (правління 2050–1998 рр. до н.е.). Нове царство (бл. 1550–1070 рр. до н.е.). Поширення своїх кордонів до річки Євфрат на сході та вглиб Нубії на півдні під час Нового царства. Міфологія і релігія давнього Єгипту. Міф і канон - основа давньоєгипетського мистецтва. Палетка фараона Нармера (кінець IV тис. до н.е.) сюжети зображення та методи передачі

ієрархії фігур. Видова специфіка мистецтва Давнього Єгипту (архітектура, скульптура, живопис, декоративне мистецтво). Визначальні риси мистецтва Давнього Єгипту (сталість традицій, консерватизм, монументальність, дотримання канону). Роль мистецтва у втіленні концепцій про загробне життя та божественне походження фараона. Основні форми архітектури Давнього Єгипту: мастаби, піраміди, храми. Поховальна архітектура – ансамбль пірамід в Гізі, храмові комплекси: храм Амона-Ра в Карнаку. Мистецтво та давньоєгипетський поховальний культ. Артефакти гробниці Тутанхамона (1327 р. до н.е.). Папіруси Книги Мертвих «Папірус Ані. Зважування серця» (1250 р. до н.е.). Перші ілюстровані манускрипти.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 21–26], 5 [с. 28–39], 6 [с. 24–30].

Додатковий: 11 [с. 20–23], 13 [55–73].

Інтернет-ресурси: 58 [с. 20–28], 60 [с. 47–68].

Тема 4. Мистецтво давньої Греції та Риму

Пам'ятки Крито-Мікенської культури. Кносський палац на острові Крит (середина II тис. до н.е.). Фреска «Ігри з биком». Розписи тронного залу та мегарону цариці «Фреска з дельфінами». Геометричне та орієнталізуюче мистецтво (бл. 900–600 рр. до н. е.). Архаїчне мистецтво (бл. 600–480 рр. до н.е.). Перші кам'яні статуї у натуральну величину. Мистецтво ранньої та високої класики (бл. 480–400 рр. до н. е.). Скульптура раннього класичного періоду (480–450 рр. до н. е.). Антична міфологія - основа мистецтва. Міфи, пов'язані з архітектурою: Міф про Дедала архітектора палацу, Мінотавра, Аріадну та Тесея. Формування міст-держав класичної Греції. Заснування Олімпійських ігор (776 р. до н. е.), Гомер – автор творів «Іліада» (VIII ст. до н.е.) і «Одіссея» (VIII–VII ст. до н. е.). Поліс і його архітектурна структура. Площа (Агора) і Акрополь - центри суспільного життя. Ансамбль Афінського акрополя. Ордерна система античної Греції. Доричний, іонічний, коринфський ордери. Пізнє класичне мистецтво (бл. 400–323 рр. до н. е.). Елліністичне мистецтво (бл. 323–30 до н. е.). Поліклет «Дорифор». Мирон «Дискобол». Пракситель «Афродіта Кнідська». «Ніка Самофракійська», «Венера Мілоська». Антична кераміка. Чорнофігурний вазопис (VII - V ст. до н. е.), червонофігурний вазопис (530 рр. до н. е. - III ст. до н.е.): сюжети та композиційні прийоми.

Історія і мистецтво Риму. Етруси. Римська імперія. Монархія та республіка (753–27 рр. до н. е.). Рання імперія (27 р. до н. е. – 96 р. н. е.). Римський імператор Божественний Август (правління 27 р. до н.е – 14 р. н. е.). Pax Augusta, початок Pax Romana («Пакс Романа», переклад з лат. «Римський мир»). Висока імперія (96–192 рр. н. е.). Траян (правління 98–117 рр. н. е.). Пізня імперія (193–337 рр. н. е.). Мистецтво часів династії Северів (193–235 рр. н. е.). Архітектура античного Риму. Громадська архітектура. Форум Траяна. Колізей. Терми Діоклетіана. Тріумфальна арка Костянтина. Сакральна язичницька архітектура. Храм Вести. Пантеон. Світська базиліка Ульпія на форумі Траяна. Образотворче мистецтво античного Риму. Портретний жанр в римському мистецтві: реалізм та психологізм. Фрескові розписи Помпеїв. Вілла Містерій і її розписи. Фаюмський портрет. Скіфський звіриний стиль: основні сюжети зображень. Золота Скіфська Пектораль, золотий гребінь з кургану Солоха.

Скіфська арфа.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 27–34], 5 [с. 48–67], 6 [с. 41–80].

Додатковий: 11 [с. 28–31], 13 [с. 75–131].

Інтернет-ресурси: 57, 58 [с. 29–38], 60 [с. 88–142].

Тема 5. Візантійське мистецтво

Візантія. Ранньовізантійське мистецтво (324–726 рр.). Костянтин I (правління 324–337 рр.). Місто Константинополь - «Новий Рим», збудований на місці давньогрецького міста Візантії (324 р.) і присвячений християнському Богу. Перша золота доба візантійського мистецтва - час правління Юстиніана (527–565 р.), під час якого було побудовано понад 30 церков у Константинополі. Становлення основних форм християнської сакральної архітектури: базиліка, хрестово-купольний храм. Хрестово-купольний храм Візантії. Церква Осіас-Лукас в Фокиді. Базиліка Кельнського собору. Софія Константинопольська (532–537 рр.) - зв'язкова ланка мистецьких традицій античного Риму та Візантії. Собор Святої Софії. Конструктивні особливості архітектури Софії. Символіка та образність собору Софії. Равенна - осередок влади Візантії в Італії. Сан-Вітале - найбільша церква Равенни. Мозаїки Сан-Вітале - створення нової візантійської естетики. Монастир на горі Синай у Єгипті. Синайські ікони — переносні божественні картини із зображенням Христа, Богородиці та святих. Книжкова мініатюра VI ст. «Книга Буття» («Віденський генізіс»). Россанський кодекс. «Євангеліє Рабули». Епоха іконоборства (726–843 рр.) - знищення ранньовізантійських творів мистецтва. Середньовізантійське мистецтво (843–1204 рр.). Скасування іконоборства (843 р.). Нові фігурні мозаїки в соборі Святої Софії. Різьблення по слоновій кістці. Рукописний живопис. Пізнє візантійське мистецтво (1261–1453 рр.). Спільні та відмінні риси хрестово-купольної архітектури храмів Візантії та Русі: храми монастиря Осіос-Лукас в Фокиді (Греція), собор Софії Київської. Пограбування Константинополя латинськими хрестоносцями (1204 р.) і завоювання турками-османами (1453 р.).

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 35–37], 5 [с. 72–81], 6 [с. 129–142].

Додатковий: 5 [с. 3–80], 12 [с. 85–141],

Тема 6. Мистецтво Середньовіччя: Європа V–XIV ст.

Розпад Римської імперії і падіння Риму (410 р.) Меровінги, англосакси та вікінги (V–X ст.). Острівне мистецтво (відоме як гіберно-саксонське мистецтво) — християнське мистецтво раннього Середньовіччя Британії та Ірландії. Ілюміновані рукописи, написані в монастирських скрипторіях Ірландії та Нортумбрії. Ліндісфарнське Євангеліє та Келлська книга. Каролінгська імперія (768–877 рр.). Оттонське мистецтво (919–1024 рр.). Франція (X–XII, XIII ст.). Романський стиль. Суворий фортечний стиль архітектури. Монастирі, церкви, замки. Збільшення хору або східної вівтарної частини храму. Важкі склепіння на потужних стінах і колонах. Основний мотив інтер'єру — півциркульні арки. Раціональна простота конструкції з окремих квадратних осередків. Масивні вежі - елемент екстер'єру. Аугсбурзький собор (Німеччина. XI–XII ст.). Псалтир Сент-Олбанс (Англія. XII ст.).

Спільні та відмінні риси мистецтва романіки та готики. Романські та готичні скульптури. Собор в Шартрі (Франція). Символіка готичного собору: концепція божественного світла та земний храм - аналогія раю. Вормський собор (Німеччина). Собор в Амьєні (Франція). Середньовічна іконографія

Формування ранньохристиянської іконографії на прикладі пам'яток Равенни: базиліка св. Аполінарія Нуово, баптистерій ортодоксів. Іконографічні зображення Ісуса Христа та Богородиці у візантійській традиції. Іконографічні зображення Ісуса Христа та Богородиці у візантійській традиції. Іконографія мозаїчного оздоблення собору св. Софії у Києві. Фресковий розпис Кирилівської церкви. Книжкова мініатюра киево-руської доби. Мініатюри «Остромирового Євангелія», «Ізборника Святослава».

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 38–49], 5[с. 86–91, 108–111], 6 [с.143–189].

Додатковий: 13 [с. 157–205], 37 [с. 114–116].

Інтернет-ресурси: 53, 58 [с. 39–40].

Тема 7. Мистецтво італійського і північного Відродження

Періодизація мистецтва Відродження. Протовідродження (кінець XIII - XIV ст.); раннє Відродження (XV ст.); високе Відродження (перша половина XVI ст.); пізнє Відродження (друга половина XVI ст.). Північне Відродження (XVI століття, паралельно з північним та італійським маньєризмом). Дученто (XIII століття). Різноманітність стилів у мистецтві Італії XIII ст. Треченто (XV ст.). Італійська архітектура XIV ст. як відображення регіонального характеру мистецтва пізнього Середньовіччя. Особливості архітектури Відродження: культова та світська архітектура. Ордерні композиції в архітектурі: лоджії, базиліки, палаццо, ротонди як вияв відродження античних форм в архітектурі (фасадна лоджія Оспедале дельї інноценті (Шпиталь невинних) Ф. Брунеллесш, фасад палаццо Ручеллаї Л.Б. Альберті, ротонда Темп'етто Д. Браманте, фасад базиліки А. Палладіо). Венеція - найбільший центр мистецтва Відродження в XV ст. Архітектура кватроченто у Венеції. Загальна характеристика живопису. Відродження: С. Боттічеллі «Народження Венери», Леонардо да Вінчі «Мона Ліза», Рафаель Санті «Афінська школа». Розбудова Ватикану та собору Святого Петра: Проект хрестово-купольного собору Браманте та Мікеланджело. Розписи Сікстинської капели Мікеланджело. Особливості мистецтва Північного Відродження: «Жебраки» П. Брейгеля- старшого, «Човен дурнів» І. Босха, «Чотири вершники Апокаліпсису» А. Дюрера.

Бургундія та Фландрія. Популяризація використання олійних фарб на дерев'яних панелях фламандськими художниками. Символічне значення побутових предметів в триптиху у північному Відродженні. Маньєризм в Італії. Чинквеченто. Високе та Пізнє Відродження. Періоди Високого (1495–1520 рр.) та Пізнього (1520–1600 рр.) Відродження в Італії. Зростання інтересу до класичних культур, перспективи, пропорцій і анатомії людини у італійському мистецтві кватроченто. Маньєризм (1520–1600 рр.). Високий ренесанс і маньєризм у північній Європі та Іспанії. Німеччина. Іспанська архітектура (platero, «срібний майстер»). Вишукані орнаменти, і їх схожість на вироби з металу. У XVI ст. Франція - центр якісної типографіки та дизайну книг.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 50 - 55], 4 [с.11-35], 5 [с. 164 – 202], 6 [с.190-235].

Додатковий: 10 [с. 3-120], 11 [с.66 – 75, 84 - 95], 13 [с. 217 - 385], 19[с.45-160], 23 [с.6-120].

Інтернет-ресурси: 56, 58 [с.41 - 43].

Тема 8. Бароко

Зміна естетичних смаків та стильових форм мистецтва Відродження, криза гуманізму, контрреформація та зародження «єзуїтського стилю» бароко: храм-базиліка Іль Джезу в Римі. Формальні прийоми течії маньєризм в архітектурі та образотворчому мистецтві палаццо Те в Мантуї Дж. Романо. Італійське бароко. Динамічність і театральність, що яскраво контрастує з точністю та впорядкованою раціональністю класицизму епохи Відродження. Архітектори бароко рішуче відкидали класичний стиль. Бароко Іспанії. Драматизм і емоційність мистецтва італійського бароко у творчості іспанських художників. Франція та Англія. Героїчні або божественні сюжети і класичні композиції із фігурами, створеними за зразком античної статуї. Стильові риси бароко: ансамблевість та синтез мистецтв, живописність, динамічність, поліфонічність, пластичність, контрастність, просторовість, монументальність як основа формоутворення та стильові риси барокового мистецтва. Бароко в Північній Європі. Фландрія. Тісний зв'язок фламандського бароко з бароковим мистецтвом Італії. Нідерландська республіка. Світова торгівля та банківська справа в Нідерландах. Зростання добробуту протестантських громад і відмова від церковного мистецтва на користь приватних замовлень портретів, жанрових сцен, пейзажів і натюрмортів. Нові жанри в образотворчому мистецтві бароко: груповий портрет, натюрморт, пейзаж, ведуги (міський пейзаж), побутовий жанр. Нові прийоми, методи та техніки в образотворчому мистецтві бароко. В живописі та скульптурі: складні динамічні пози та ракурси перспектив фігуративних зображень («Давид» Л. Берніні), ілюзійний живопис (плафон Іль Джезу А. Поццо), караваджизм та штучне направлене світло («Навернення Савла» М. де Караваджо), скульптура («Екстаз Св. Терези» Л. Берніні), «золоте сьйво» («Даная» Рембрандта), техніка пастелі (Р. Карр'єра). Особливості архітектури європейського бароко. Ансамблі площ Риму: площа Св. Петра, площа Навона; фонтан Треві, палаццо Барберіні в Римі; палацово-паркові резиденції: Версаль. Храми Сант Андреа аль Квірінале Л. Берніні та Сан Карло алле куатро фонтане Ф. Борроміні в Римі. Архітектура театру: театр Сан Кассіано у Венеції. Характерні риси образотворчого мистецтва бароко в регіональних проявах: фламандська школа (П. П. Рубенс, А. ван Дейк), Нідерланди (Ф. Хальс, Я. Вермер), Іспанія (Д. Веласкес).

Архітектура католицького та православного бароко: собор Святого Юра у Львові, Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. Народне дерев'яне церковне будівництво та гетьманського бароко: дерев'яна церква Параскеви з села Зарубинці (скансен Пирогово), надбрамна церква Всіх Святих Києво-Печерської Лаври, Троїцький собор в Чернігові. Твори Б. Меретина, І. Григоровича-Барського. Композиція українського православного іконостасу. Сакральна католицька скульптура Й.-Г. Пінзеля. Національні особливості сакрального образотворчого мистецтва українського бароко в творах «Великомучениці Варвара і Катерина» (1740-і рр.), «Покрова Пр. Богородиці з

портретом гетьмана Б. Хмельницького» (XVIII ст.). Портрет парсунного типу: «Григорій Гамалія», кін. XVII ст. Українські книжкові мініатюри XVI ст.: Пересопницьке Євангеліє. академіях, колегіумах, братських школах

Мазепинське і козацьке бароко. Розвиток українського бароко у другій половині XVII–XVIII ст. Поєднання естетичних принципів європейського бароко з традиціями давньоруського кам'яного зодчества та народної дерев'яної архітектури.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с. 56 -60], 5 [с.212 – 231], 6 [с. 236-288].

Додатковий: 9 [с. 10-123], 11 [с.112 – 131], 12[с.6-78], 13 [с. 387- 475].

Інтернет-ресурси: 49, 58 [с. 44-45].

Тема 9. Європейське мистецтво XVIII – XIX ст.

Рококо (XVIII ст.). Складний криволінійний декор рококо. Отримані стандартні розміри шрифту – передумова «сімейства шрифтів», серії гарнітур з різною товщиною штрихів і шириною літер. Гравюра на міді - засіб книжкової ілюстрації.

Епоха Просвітництва. Критичне мислення про світ незалежно від релігії та традицій. Розкопки в Геркуланумі та Помпеях. Відродження інтересу до Греції та Риму. Об'єднання сюжетів та стилів стародавнього мистецтва. Друга половина XVIII ст. – час втомленості від стилю рококо і натомість пошуку натхнення в класичному мистецтві. Реалізм - мистецький напрям у Франції середини XIX ст. Впровадження неокласичного стилю імператором Франції Наполеоном (1804–1815 рр.), щоб асоціювати існуючий режим з імперією Стародавнього Риму.

Романтизм - мистецький рух періоду між неокласицизмом і реалізмом (1800 по 1840 рр.). Перевага почуттів і уяви над розумом. Екзотика, еротика та фантастика у мистецтві. Естетичні концепції та ідейно-художні завдання романтизму. Національна специфіка та ідеї соціально-революційної боротьби. Лірико-романтична тематика стосунків між людиною і природою, розчарувань, самотності, втечі від жорстокої дійсності, іронічно-саркастичного сприйняття; духовна. Філософсько-релігійна, містична тематика. Романтизм - критика механістичного прагматичного сприйняття дійсності. Визнання цінності особистості, ідеї рівності всіх людей, ідея унікальності культур різних етносів і народів. Романтизм в образотворчому мистецтві та архітектурі. Живопис французького романтизму. Творчість Е. Делакруа. Творчість В. Тернера. Німецький романтизм в образотворчому мистецтві. Творчість Каспара Давида Фрідріха. Паркове мистецтво: пейзажний парк, архітектурні руїни. Романтизм в Україні. Творчість українських художників І. Сошенка, Т. Шевченка, К. Трутовського, М. Пимоненка.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.69 -80], 5 [с. 250 – 273, 300 - 315], 6 [с. 143—158, 259—263, 267, 273, 303—315, 340].

Додатковий: 11 [с.136-147, 160 - 164], 13 [с. 476 -513].

Інтернет-ресурси: 50, 58 [с. 46-49].

Тема 10. Мистецтво і дизайн другої половини XIX – початку XX ст.

Європа другої половини XIX ст. Імпресіонізм. Вплив японської гравюри та фотографії на формування імпресіонізму Фіксація швидкоплинних моментів та минулих ефектів світла та клімату на полотні. Становлення пленеру як художньої практики. Композиція і техніка, зображення фігур під різко похилими кутами та довільно обрізаними рамами у полотнах імпресіоністів. Твір К. Моне «Враження, схід сонця» (1872) - концептуальний твір імпресіонізму. Е. Мане «Сніданок на траві». П.-О. Ренуар «Танці у Мулен де ла Галетт», «Портрет актриси Жанни Самарі». Е. Дега «Блакитні танцівниці». О. Роден «Мислитель». Імпресіоністичні тенденції у творчості українських художників О. Мурашка, І. Труша. О. Мурашко «Поблизу кафе». І. Труш «Захід сонця в лісі».

Постімпресіонізм і символізм. Зневага до реалізму як тривіального стилю. Зображення реальності за межами повсякденного світу. Відмова від матеріалізму. Прославляння фантазії та уяви. Сюжетна таємничість, екзотичність та чуттєвість. В. ван Гог «Зоряна ніч». П. Гоген «Таїтянки на пляжі». П. Сезанн «Гравці у карти».

Дизайн наприкінці XIX ст. Промислова революція і технології дизайну. Дизайн плакатів у Франції. Хромолітографія. Доступність барвистих зображень. Дизайнер металевих виробів Арчібальд Нокс. Промисловий дизайнер Крістофер Дрессер. Творчість Обрі Вінсента Бердслі. Павичева кімната Джеймса Вістлера. Мистецтво прерафаелітів. Рух «Мистецтва і ремесла» (1850-1914) - об'єднання товариств, гільдій, спілнот. Засновник Гільдії століття (Century Guild of Artists) Артур Хейгейт Макмердо. Вільям Морріс і рух приватної преси. Kelmscott Press. Творчість і ідеї О.У.Н. Пюджина. Творчість Дж. Рескіна. Ілюстрації У. Крейна.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с. 39-61, 67], 3 [с. 119 – 130], 4 [с. 59-77], 5 [с. 346 – 355], 6 [с.303-314].

Додатковий: 21, 29 [с. 68 – 109], 32, 31, 40, 41 [с. 44-445], 43.

Інтернет-ресурси: 58.

Тема 11. Мистецтво і дизайн епохи модерну на зламі XIX-XX ст.

Роль руху «Мистецтва і ремесла» (1850-1914) у формуванні принципів дизайну епохи модерну. Характеристика стилю модерн.

Національні школи та течії модерну: югендстиль, ліберті, сецесіон, ар-нуво, модерн стайл, стиль тіффані. Естетика лінії, орнамент та натуралізм як засадничі принципи модерного мистецтва. «Лінія Орта» - вишите панно Германа Обриста «Альпійські фіалки» (1895 р.).

Ар-нуво (Франція, Бельгія). Ектор Гімар. Стиль Гімара. Ілюстрації, ювелірні вироби та плакати Альфонса Марії Мухи. Особливості архітектури стилю модерн. Творчість Віктора Орта (Бельгія). Особняк Тассель (1892-1893). Особняк Сольве (1898-1900). Особняк ван Етвельде (1898-1900). Будинок-майстерня Орта (1898-1901).

Сецесія в Австро-Угорщині. Творчість Г. Клімта («Поцілунок», «Юдита і голова Олоферна»). Павільон Сецесіона у Відні архітектора Ольбріха.

Іспанія, модернісімо. Творчість архітектора А. Гауді. Будинок Бальо в Барселоні.

Український архітектурний модерн. Полтавське земство В. Кричевського. Дизайн меблі Артура Г. Макмурдо. Дизайн ювелірних виробів Рене Лаліка.

Дизайн виробів зі скла Еміля Галле, Луї Комфорта Тіффані. Данський дизайн Георга Єнсена.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с. 66], 3 [с.119 – 130], 4 [с. 77-92], 5 [с. 346 – 355], 6 [с. 331-337].

Додатковий: 29 [с. 68 – 109], 34 [с. 139–144], 35 [с. 212 – 216].

Інтернет-ресурси: 58.

Тема 12. Модернізм: напрями і течії (1910 -1939 рр.)

Причини і особливості модернізму. Основні течії і напрями.

Абстракціонізм - модерністський напрямок. Теорія «неопластицизму» П. Мондріана та її значення для розвитку мистецтва ХХ ст.. Супрематизм К. Малевича. Творчість В. Кандинського. Абстрактний експресіонізм та його представники: Дж. Поллок, М. Ротко. Творчість Е. Мунка. Е. Мунк «Крик» та «Дівчата на мості».

Кубізм. Ідеї кубізму. Значення кубізму для розвитку світового мистецтва ХХ ст. Творчість Ж. Брака і П. Пікассо Ж. Брак «Жінка з гітарою». П. Пікассо «Авіньйонські дівчата». Кубізм в скульптурі. О. Архипенко «Синя танцівниця» та «Гондольєр».

Фовізм як стиль групи французьких художників ХХ ст. і його представники А. Матісс «Танець», «Музика», «Золота рибка», А. Дерен «Естак».

Італійський футуризм. Маніфест футуризму Ф. Т. Марінетті. Значення футуризму для розвитку мистецтва в ХХ ст. Творчість У. Боччоні. Український футуризм.

Дадаїзм як авангардний напрямок в мистецтві. «Маніфест Дада» Т. Тцара (1918). Кабаре дадаїстів. Теорія «Ready Made» і нова концепція мистецтва. Творчість М. Дюшана ХХ ст.

Основні ідеї сюрреалізму. Сюрреалізм в образотворчому мистецтві. Творчість С. Далі. С. Далі. «Постійність пам'яті», «Спокуса святого Антонія».

Авангардне мистецтво в Україні. Творчість Г. Нарбута, М. Бойчука, Т. Бойчука, О. Павленко, І. Падалки, В. Седляра О. Богомазова, В. Єрмилова, В. Татліна, К. Малевича. Сучасне українське наївне мистецтво. Творчість Марії Приймаченко, Катерини Білокур.

Список рекомендованих джерел

Основний: 3 [с.131 – 145], 4 [с.92-98], 5 [с. 370 – 413, 426 – 435], 6 [с.356-412].

Додатковий: 7 [с. 4-56], 11 [с. 176 – 187], 13 [с. 558 – 637], 17 [с. 23-64], 29 [с. 164 -207], 33 [с. 8-75], 36 [с. 146-151], 21 [с. 5-78], 25 [с. 56-123], 43 [34-89].

Інтернет-ресурси: 58.

Тема 13. Мистецтво і дизайн довоєнного періоду (1918-1939 рр.)

Ар-деко. Соціально-історичний контекст формування ар-деко. Основні характеристики стилю ар-деко - геометричність і лінійність, абстрактність форми, динамічність, стилізованість, обтічні форми (streamline) і плоскі проекції. Основні елементи стилю ар-деко. Впливи кубізму, джазу, машинної ери, єгипетської і африканської культури. Міжнародна виставка декоративного та промислового мистецтва в Парижі (1925 р.): Павільйон Колекціонера, Павільйон Туризму. Палац Порт-Доре (Palais de la Porte Dorée — Палац золотих воріт). Бібліотека Карнегі в Реймсі (Франція). Хмарочоси. Крайслер-Білдінг. Будівля

Chrysler у Нью-Йорку. Рокфеллер- центр в Нью-Йорку. Барельєф «Мудрість» Лі Оскара Лоурі (1877 – 1963 рр.) на будівлі Рокфеллер Центру ікона ар деко. Дизайн ювелірних виробів Жана Деспре (1889-1980 рр.). Дизайнери та виробники меблів у стилі ар-деко Жак-Еміль Рульман (1879-1933 рр.), Пол Франкл (1886-1958 рр.). Творчість Соні Делоне. Творчість швейцарського скульптора, майстра по металу, дизайнера меблів Жан Дюнан (1877 — 1942 рр.). Дизайн Жан Дюнана лайнера «Нормандія».

Функціоналізм - архітектурно-дизайнерський напрям. Основні принципи. Творчість Ле Корбюзьє, Ф.Л. Райта, Міс ван дер Рое. Німецька школа архітектури «Баугауз» (1919 - 1933рр.). Естетичні та концептуальні засади Баугаузу. Представники школи.

Конструктивізм - архітектурно-дизайнерський та художній напрям. Творчість художника-експериментатора Василя Єрмілова. Архітектурний ансамбль Держпрому в Харкові (1925–1928).

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с.69], 3 [с. 146 - 173], 4 [с. 98-130], 5 [с. 414 -419], 6 [с. 366-367].

Додатковий: 29 [с.110 – 163].

Інтернет-ресурси: 58, 59.

Тема 14. Мистецтво і дизайн післявоєнного періоду

Особливості мистецтва і дизайну другої половини ХХ ст. Поп-арт. Творчість Енді Воргола, Роя Ліхтенштейна та Річарда Гамільтона. Новий реалізм. Концептуалізм - міжнародний напрям в мистецтві 1960-х рр. Концептуальне мистецтво. Мистецтво інсталяції. Мистецтво перформансу. Мінімалізм. Нова зображальність в мистецтві другої половини ХХ ст. Дональда Джада, Дена Флавіна і Карла Андре. Відео-арт - новаторський вид мистецтва другої половини ХХ ст. Відеомепінг та віджеїнг. Творчість Нама Джуна Пайка, Вільяма Вегмана, Петера Кампуса, Кирила Проценко, Олександра Гнилицького.

Формалізм і функціоналізм в архітектурі другої половини ХХ ст. Музей Гутгейнгайма в Більбао Ф. Гері. Ратуша та бібліотека в Ульмі (Stadthaus Ulm) Р. Меєра. Елітарність і масовість в архітектурі другої половини ХХ ст. Вілла П'єра Кардена Bubble Palace Анті Ловага. Типові каркасно-панельні школи та дитячі садочки 80-х років в Україні (Київпроект). Тенденції і напрями розвитку архітектури в другій половині ХХ ст. Напрямок «новий пластицизм» Ле Корбюзьє. «Органічний напрям» А. Аалто. «Необруталізм» К. Танге. «Деконструктивізм» З. Хадід. «Вантова архітектура» С. Калатрави. Органічна архітектура і дизайн - явище другої половини ХХ ст. і його представники Алвар Аалто, Ч. і Р. Імзи, Х. Вегнер.

Інтернаціональний типографічний стиль (міжнародний друкарський стиль) Swiss Design (швейцарський стиль). Асиметричні макети та шрифти без зарубок. Творчість Й. Мюллера-Брокмана, М. Білла, А. Гофмана. Графічний дизайн у 1945–75 рр.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с. 98-101], 3 [с. 177 – 299], 4 [с. 130-144], 5 [с. 484 – 491, 496 - 536].

Додатковий: 17[с. 4 – 55], 29 [с. 208 – 257].

Інтернет-ресурси: 58.

Тема 15. Сучасне мистецтво і дизайн

Постмодернізм і основні його принципи. Основні теми мистецтва, починаючи з 1980 року. Особиста та групова ідентичність - одна з основних тем сучасного мистецтва. Політичний і соціальний коментар до політичних та економічних проблем - одна з основних тем сучасного мистецтва. Гігантські слайд-проекції про тяжке становище бездомних поляка Кристофа Водічка. Тема деструктивних наслідків промислового забруднення у «вироблених пейзажах» у фотографіях канадця Едварда Буртинського. Тема насилля в сучасному житті різних країн. Творчість Марти Рослер, колумбійця Фернандо Ботеро (катування в Абу-Грейб), Віллі Бестер (протест проти апартеїду в Південній Африці), Чжан Сяоганг (коментарі щодо Культурної революції в Китаї). Репрезентація, абстракція та нові медіа.

Сучасний живопис і скульптура. Гіперреалізм. Неоекспресіонізм. Цифрове мистецтво. Феноменальна різноманітність стилів, починаючи від абстракції до жорстокого реалізму. Фігуративне мистецтво. Творчість Кікі Сміта, Джеффа Кунса і Марисоль Ескобара, Дженні Савіля, художників-абстракціоністів і скульпторів - Джуліана Шнабель, Елізабет Мюррей, Хелен Одзі та Тара Донована, Я. Кусами та Кіміо Цутія (Японія), Ву Гуаньчжуна (Китай) та Еля Анацуї (Нігерія). Нові технології в сучасному мистецтві. Творчість Андреаса Гурскі (цифрова фотографія), Дженні Гольцера (вітлодіючі дисплеї); Адріана Пайпера, Біла Вайола та Тоні Оуслера (відео), Метью Барні (мультимедійні інсталяції).

Постмодерна архітектура. Мистецтво та архітектура, орієнтовані на певне місце. Творчість Майї Ліна, Рейчел Уайтред, Річарда Серра, Аніша Капури та До-Хо Сю. Твори мистецтва, присвячені навколишньому середовищу Хрісто та Жан-Клода та Енді Голдсуорті. Історичні посилання у будівлях Бей Юміна та Джеймса Стірлінга. Деконструктивізм в архітектурі Гюнтера Беніша, Френка Гері, Даніеля Лібескінда і Захі Хадід. Творчість архітекторів Hi-Tech і Green – Нормана Фостера і Ренцо Піано.

Проблеми діджиталізації мистецтва другої половини ХХ ст. Творчість Ліліана Шварца, Рой Ескота, Паскаля Домбіса, Рьодзі Ікеді, Степана Рябченко.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2 [с. 102-136], 3 [с. 335 – 342], 4 [с. 144-173], 5 [с. 476 – 483, 536 – 559], 6 [с. 413-442].

Додатковий: 11 [с. 199 – 231], 29 [с. 314- 375].

Інтернет-ресурси: 47, 59.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закони та нормативні акти

1. Стандарти вищої освіти України зі спеціальності галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (від 13.12.2018 р. № 1391)/ URL:<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pdf>

Основний

2. Даниленко В. Я. Дизайн: підруч. / В. Я. Даниленко. Х.: ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Зиміна С. В. Стилi інтер'єру. Київ: Довіра, 2018. 360с.
4. Удріс І. М., Школяр А. В. Нариси з історії зарубіжного дизайну. Новий та новітній час: навч. посіб. Кривий Ріг, 2008. 251 с.
5. Фартінг С. Історія мистецтва від давніших часів до сьогодення/ Стівен Фартінгг.; пер. з англ. Анатолія Пітика Катерини Грицайчук та ін. Харків; Vivat, 2021. 576 с.
6. Шевнюк О.Л. Історія мистецтв: навч. посіб. / О.Л. Шевнюк. К.: Освіта України, 2015. 451с.

Додатковий:

7. Аллмер П. Це Маґрітт/, пер. Наталія Валевська. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 80 с.
8. Балух В. О. Візантиністика: Курс лекцій. Чернівці: Книги - ХХІ, 2006. 610 с.
9. Бюттнер Н. Ієронім Босх. Видіння і кошмари / пер. з англ. І. Шевченко. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2019. 144 с.
10. Вазарі Дж. Життєписи найславніших живописців, скульпторів та архітекторів. Київ: Мистецтво, 1970.
11. Вілсон М. Мистецтво без таємниць: 50 мистецьких творів - знайомство, дослідження, пояснення/ пер. Н. Сич. Київ: ArtHuss, 2024. 240 с.
12. Говард А. Це Караваджо/ пер. з англ. І. Серебрякова. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 80 с.
13. Гомбріх Е. Оповідь про мистецтво. Київ: Arthuss, 2024. 664 с.
14. Крамарчук Х. П. Історія мистецтва та архітектури: навч. посіб. / Х. П. Крамарчук, Р. Я. Мотиль, О. Б. Білінська; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2022. Ч.1. 176 с.
15. Іванченко Г.П. Основи теорії дизайну: конспект лекцій. Луцьк: ТК Луцького НТУ, 2014. 51с.
16. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
17. Інґрем К. Це Воргол/ пер. з англ. Р. Паранько. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 80 с.
18. Історія європейської цивілізації. Греція/ під ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків: Фоліо, 2019. 1168 с.

19. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Література і театр. Образотворче мистецтво. Музика/ під ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків: Фоліо, 2022. 589 с.
20. Історія європейської цивілізації. Рим/ під ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків: Фоліо, 2024. 1040с.
21. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2011.
22. Kleiner, Fred S., and Christin T. Mamiya. Gardner's Art Through the Ages. 1150 p.
23. Клейпул М. Це Гауді/ пер. з англ. І. Серебрякова. Львів: Видавництво Старого Лева, 2023. 80 с.
24. Конопльова О. В. Мистецтво, архітектура та містобудування Західної Європи доби Відродження: навчальний посібник / О. В. Конопльова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2013. 162 с.
25. Майлз Ю. Пікассо: живопис, що шокував світ/пер. з англ. О. Татаренко. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2019. 448 с.
26. Маллінз Ш. Коротка історія мистецтва - Харків: Наш формат, 2024.
27. Слівінська А. Ф. Навчально-методичний комплекс «Філософія мистецтва» для спеціальності «Дизайн» / Національний університет культури і мистецтва. Київ, 2018. 89 с.
28. Meggs, Philip B. Meggs' history of graphic design / Philip B. Meggs, Alston W. Purvis. 5th ed. 603 p.
29. Miller Judith. Design: The Definitive Visual History. 2023. 400 p.
30. Павлова Т. Василь Єрмілов жде весну. Київ: Родовід, 2012. 107 с.
31. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: 36. статей / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України; За заг. ред. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. Київ: Фенікс, 2012. 256 с.
32. Паппворт С. Це Моне / пер. з англ. Т. Савчинська Львів: Видавництво Старого Лева, 2019. 80 с.
33. Роддам Дж. Це Ван Гог/ пер. з англ. С. Гарасимович Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 80 с.
34. Слівінська А. Ф., Сапелкіна З. П. Віденський модерн в оптиці філософії емпіріокритицизму Е. Маха (частина І) / Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2024. № 2. С. 139–144.
35. Слівінська А. Ф., Сапелкіна З. П. Віденський модерн в оптиці філософії емпіріокритицизму Е. Маха (частина ІІ) / Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2024. № 4. С. 212 – 216.
36. Слівінська А. Ф. Візуалізація «духовної реальності» у сценічній композиції «Жовтий звук» В. Кандинського / Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ: Міленіум, 2019. Вип. 42. С. 146–151.

37. Слівінська А. Ф., Цветкова Л. Ю. Куртуазні мотиви у мистецтві високого середньовіччя // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ: Міленіум, 2021. № 1. С. 71–75.
38. Слівінська А.Ф. Комплексна контрольна робота (тести) з вибіркової дисципліни «Стилі в дизайні». Київ: НАКККиМ, 2021. 15 с.
39. Слівінська А. Ф. Концептуально-методологічні засади арт-дизайну / Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство: матеріали міжнародного симпозіуму, м. Київ, 6 червня 2019. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. 2019. С.114–116.
40. Слівінська А. Ф. Сучасне мистецтво як продукування соціальних смислів // Міжнародна науково-практична конференція «Креативні індустрії в сучасному культурному просторі» м. Київ, 26 травня 2016 р. / Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ: Міленіум, 2016. С. 136-138.
41. Слівінська А.Ф. Художній образ *femme fatale* у мистецтві віденського модерну/ Матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів «Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір» 7 листопада 2024 року, Київ. 2024. С.444-445.
42. Смирна Л. В. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України. Київ: «Видавництво «Фенікс», 2017. 480 с.
43. Соколюк Л. Вища мистецька школа Харкова: від модернізму до трансформації (1921–1962). Харків: Видавець Олександр Савчук, 2023. 150 с.
44. Ходж А.Н. Історія мистецтва. Харків: Фактор, 2012. 208 с.
45. Холлінгсворт М. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв. Київ. Махаон–Україна, 2007. 512 с.
46. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні, 1910-1930: пам'ять, за яку варто боротися. Харків: Фабула, 2021. 224 с.

Інтернет-ресурси

47. Абрамович М. Пройти крізь стіни / Пер. з англ. О. Михеда. - Київ: ArtHuss, 2018. 384 с. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/chytaty-avtobiohrafyiu-maryny-abramovych-proyty-kriz-stiny>
48. Асєєв Ю. Джерела. Мистецтво Київської Русі / Ю. Асєєв. Київ: Мистецтво, 1980. 214 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001550
49. Єрошкіна О. О. Епоха бароко : Навч. посіб. / О. О. Єрошкіна. Харків: ХНУМГ, 2017. 123 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/48563>
50. Єрошкіна О. О. Епоха класицизму: Навч. посіб. / О. О. Єрошкіна. Харків: ХНУМГ, 2019. 186 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/51704/>

51. Lozhkina A. Permanent Revolution: Art in Ukraine, the 20th to the Early 21st Century. Kyiv: ArtHuss, 2020. 544 p. <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/permanent-revolution-art-in-ukraine>
52. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу / В. Білозор, Є. Гороховський, Р. Забашта [та ін.]; [ред.: Р. Михайлова, Р. Забашта], 2008. 709 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003050
53. Т.2: Мистецтво середніх віків / [В. Александрович, Є. Архипова, О. Брайчевська [та ін.] ; [ред.: Л. Ганзенко та ін.]. 2010. 1293 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003051
54. Т. 3: Мистецтво другої половини XVI-XVIII століття / Н. Акчуріна-Муфтієва, В. Александрович, С. Бушак [та ін.] ; [ред. Д. Степовик]. 2011. 1087 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003052
55. Т. 5 : Мистецтво XX століття / [наук. ред. Т. Кара-Васильєва]. 2007. 1047 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0003053
56. Кінг Р. Леонардо і тайна вечеря / пер. з англ. Р. Свято. Київ : ArtHuss, 2020. 352 с. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/chytaty-knyhu-rossa-kinha-leonardo-i-tayna-vecherya>
57. Крейзер І. І. Історія архітектури, містобудування, мистецтва та дизайну Стародавнього світу: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова , 2023. 97 с. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/63173/>
58. Побожій С. І. Історія мистецтва. Конспект лекцій. Суми. Сумський державний університет, 2021. 70 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85997/1/Pobozhiy_history_of_art.pdf;jsessionid=5AA0D5439718F49BD6740228AF8C9968
59. Торнтон С. 33 митці у 3 актах / Сара Торнтон; пер. з англ. Ю. Мазура, О. Михеда, І. Шувалової. Київ: ArtHuss, 2018. 368 с. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/chytaty-knyhu-sary-tornton-33-myttsi-u-trokh-aktakh>
60. Трегубов К. Ю. Навчальний посібник із дисципліни «Історія мистецтв»

(частина І) для студентів І курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання. Полтава: ПолтНТУ, 2015. 151 с.
URL:

<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/1053/1/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2.pdf>